

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ТА
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО
ВІКУ ЗАСОБАМИ СЮЖЕТНОГО МАЛЮВАННЯ**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 4 курсу 471 групи
Спеціальності 012 Дошкільна освіта
Спеціалізація: логопедія
Освітньо-професійної (наукової) програми
Дошкільна освіта
Ніколенко Ольга Віталіївна
Керівник к.пед.н., доцент Голінська Т.М.
Рецензент Галушко Г.Б. вихователь-
методист Херсонського навчально-
виховного комплексу
«Дошкільний навчальний заклад –
спеціалізована школа з поглибленим
вивченням англійської мови І ступеня –
гімназії» № 56 Херсонської міської ради

ЗМІСТ

ВСТУП		3
РОЗДІЛ 1	Розвиток творчості у дітей дошкільного віку засобами сюжетного малювання як педагогічна проблема	6
	1.1 Теоретичні поняття дитячої творчості в дошкільному віці.....	6
	1.2 Психолого-педагогічні особливості розвитку дитячої творчості в дошкільному віці.....	15
	1.3 Сюжетне малювання як вид образотворчої діяльності дітей дошкільного віку.....	19
РОЗДІЛ 2	Дослідно-експериментальна робота з розвитку дитячої творчості на заняттях по сюжетному малюванню у дітей старшого дошкільного віку...	27
	2.1 Сюжетне малювання як засіб розвитку дитячої творчості в старшому дошкільному віці.....	27
	2.2 Впровадження експериментальної роботи з розвитку творчості дітей старшого дошкільного віку через використання нетрадиційних технік малювання на заняттях по сюжетному малюванню.....	31
	2.3 Аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи.....	36
ВИСНОВКИ		41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		43
ДОДАТКИ		47
Додаток. Кодекс академічної доброчесності.....		50

ВСТУП

Актуальність дослідження . Дошкільний вік сензитивний і найбільш сприятливий для розвитку не тільки образного мислення, а й уяви, психічних процесів, що становлять основу творчої діяльності. Тому розвиток дитячої творчості - це одна з головних задач дошкільного виховання, як відзначають Е. Флерина, Т. Комарова, Г. Григор'єва та інші.

Великий потенціал для розкриття дитячої творчості укладений в образотворчої діяльності дошкільнят, так як освоєння образотворчої діяльністю дитиною означає заволодіння ним основними її структурними компонентами: мотивами, діями і основними операціями мислення і уяви.

Стає все найбільш актуальною проблемою розвитку дитячої творчості, так як в сучасній педагогічній науці ще залишається недостатньо вивченим це питання. У роботі практики дошкільних установ програмне зміст і методика роботи з дітьми на заняттях і поза ними орієнтовані в основному тільки на формування образотворчих умінь і навичок, тобто носять вузько дидактичний характер.

Тому про формування творчості годі й казати, його розвиток в основному стихійно, безсистемно. Е. Флерина звертала увагу на те, що педагоги не розвивають здатність до замисли образу, а значить, не розвивають уяву; не створюють на заняттях умов для виникнення відповідних почуттів, не формують у дітей здатність перенесення знань і умінь в нові умови. Але Е. Флерина одна з перших дала визначення дитячої творчості.

Звідси випливає протиріччя між вимогами суспільства до розвитку творчої особистості та недостатньою ефективністю використовуваних для цього коштів в практиці ЗДО для вирішення відповідного завдання.

Тому темою нашого дослідження було обрано **«Розвиток творчості у дітей старшого дошкільного віку засобами сюжетного малювання»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Бакалаврська робота виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету як складова науково-дослідної теми кафедри «Формування професійної компетентності кадрового педагогічного потенціалу у системі суспільних трансформаційних процесів» (№ 0117U005614).

Мета роботи: виявити можливості використання сюжетного малювання в розвитку дитячої творчості в старшому дошкільному віці.

Об'єкт дослідження - процес розвитку дитячої творчості.

Предмет дослідження - сюжетному малювання в розвитку творчості в старшому дошкільному віці.

Завдання дослідження:

1. Виявити сутність поняття «дитяча творчість», його зміст, етапи формування.
2. Розглянути та розкрити особливості розвитку дитячої творчості.
3. Розкрити сюжетне малювання як засіб розвитку дитячої творчості в старшому дошкільному віці
4. Розробити комплекс занять по сюжетному малюванню з використанням нетрадиційних технік малювання, що сприяють розвитку дитячої творчості у дітей старшого дошкільного віку, і експериментально апробувати їх ефективність.

Методи дослідження: теоретичний аналіз психолого-педагогічної, науково-методичної літератури; дослідження освітніх програм і вивчення навчальної документації в дошкільній організації, вивчення педагогічного досвіду, пряме спостереження за діяльністю дітей, емпіричні: бесіди з дітьми, бесіди з педагогом (вихователем), статистична та графічна обробка даних.

Гіпотеза: процес розвитку дитячої творчості у дітей старшого дошкільного віку буде більш ефективним при використанні розробленого комплексу занять по сюжетному малюванню з використанням нетрадиційних технік, збагаченням емоційної сфери і зорового досвіду дітей новими враженнями за допомогою спостережень, накопиченням знань за допомогою бесід і проведенням індивідуальної роботи.

Практична значущість ми бачимо в створенні власної діагностики, серії занять по малюванні, які можуть бути використані студентами спеціальності «Дошкільна освіта», вихователями ЗДО, керівникам гуртків ізостудій в ЗДО.

Апробація результатів дослідження. Результати випускної роботи були представлені на засіданні кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти, педагогічного факультету, Херсонського державного університету.

Структура та обсяг роботи. Робота складається з вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

ЗАСОБАМИ СЮЖЕТНОГО МАЛЮВАННЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА

ПРОБЛЕМА

1.1. Теоретичні поняття дитячої творчості в дошкільному віці

Сьогодні люди, здатні до нестандартного, тобто творчо думаю. На жаль, сучасна підготовка зберігає не зовсім творчій підхід до вивчення засвоєного матеріалу. Але діти дуже часто запам'ятовують та інформаційно відтворюють основні типових рішень до завдань. Монотонна повторення одного і тих самих дій втілює інтерес до навчання. Отже, ми робимо висновок - охопити людину, дозволяючи йому бути самим собою, ми тільки даємо йому можливість показати свою творчість трохи більше. Слід пам'ятати, що в концепції «дитячої творчості» включає наступні поняття, як «здатність», «уява», «задатки», «творчий акт», пов'язані один з одним, без яких неможливо визначити сутність дитячої творчості.

Дитяча творчість - це процес освоєння дитини під впливом освіти та навчання з детально більш високоефективними навичками образотворчих знань.

Дослідження Л. Виготського який вважав проблему розвитку дитячої творчості у своїх власних робіт. Вчений писав що: «Навчити творчому акту не можна, але це зовсім не означає, що не можна вихователю сприяти його утворенню і прояву». Також зазначив Л. Виготський, що образотворча діяльність це перш за все, найбільш доступна і приваблива для виду творчих праць маленьких дітей. Додаткове та тактичне керівництво образотворчої діяльності допоможе розвивати здатність дитини [7, с. 69].

Таким чином, Т. Комарова дослідила компонент потенціалу іміджу, як освоєння графічних навичок, так і навичок, які включають методи

малювання. Також дослідник визначає зміст графічних умінь та навичок, виділеної системи цих навичок та умінь, наявних дітям дошкільного віку в цілому та діти різних вікових груп, зокрема, розроблено метод їх формування [16, с. 86].

Особлива увага заслуговує на вивчення цієї проблеми Н. Сакуліна через їх повноту сил, конкретність, розумність, узгодженість у розкритті вузлових питань та кореляції з дошкільним віком. Дослідження (Н. Сакуліна) показує, що навчання не перешкоджає розвитку творчості. Це сприяє його формуванню, розвитку за наявності певних умов [36, с. 67].

У теорії та практиці, викладання дитячих технологій, які мають найбільш підкреслені, формування навичок образотворчої діяльності, але найменш вивчені питання щодо розвитку творчості, уяви, яка визначила тему нашого дослідження. Є багато визначень здібностей. Таким чином, В. Левін [25] вважав, що здібності - це індивідуально - психологічне особливості, які відрізняють одну людину з іншого і відносяться до успіху здійснення будь-якої діяльності або багатьох заходів. А. Люблинська вважав, що здібність не може розглядатись поза особистістю. За здібностями вчений зрозумів таку «частина структури особистості, яка, актуалізуючи в конкретному виді діяльності, визначає якість останньої» [26, с.54].

За словами Е. Коротаєва [21], за здібностями, необхідно розуміти ансамбль властивостей людської особистості, що забезпечує відносну легкість, високу якість освоєння певної діяльності та її реалізації. За визначенням, здібності є властивостями особи, яка залежить від можливості впровадження та ступеня успіху. Здібності - це психологічні якості, необхідні для виконання заходів і в ній виявляються (Л.Венгер) [3, с. 29].

Отже, узагальнюючи різні точки зору на визначення здібностей, ми прийшли до висновку, що за здібностями, такі індивідуальні особливості індивідуума, що забезпечують порівняльну легкість та високу якість

майстерності певних заходів. Але слід зазначити, що здібність є вродженою якістю, вони існують лише в процесі розвитку і не можуть розвиватися поза конкретною діяльністю.

Як зазначив Р.Немов, що існують певні відмінності людських здібностей від знань, умінь та навичок. За наявності здібностей і за відсутності знань, умінь та навичок, людина може повністю придбати необхідні знання, вміння та навички [27, с. 85].

Хоча знання, уміння та навички є частиною розвинених людських здібностей, але здатність не обов'язково поєднується з певними знаннями, вміннями або навичками. В людині може бути здібності, знання, уміння та навички, яке необхідне для успішного виконання будь-якої діяльності. Відповідно знань, умінь та навичок, яку людина може отримати не через його здібності, але лише через те, що в них були мудрі вчителі, що тривалий час наполегливо наставляли до здобуття знань.

Хоча і знання, і вміння, і навички, необхідні для успішної реалізації певних заходів, є частиною структури здібностей, але самі здібності не зменшуються.

На це питання Р.Немов відповідає наступним чином. Що «Розвиток здібностей - це їх вдосконалення. Воно може проявлятися, наприклад, в появі у людини нових здібностей, таких, яких у нього раніше не було. Розвиток також може проявлятися в перетворенні елементарних здібностей людини до вищих здатності» [27, с. 97].

Розвиток здібностей говорить у випадках, коли справа доходить до вдосконалення існуючих здібностей, тобто досягнення особи вищих результатів у виконанні однієї та тієї ж діяльності.

Здатність людини може розвиватися спонтанно та організовано. У першому випадку це є вільним, природним, навмисно не контрольованим і некерованим процесом розвитку здібностей. Такий же розвиток у цьому випадку відбувається як накопичення життя людини. Щоправда, цей процес не можна назвати абсолютно неконтрольованим, оскільки дорослі в

тій чи іншій мірі навмисно беруть участь у розробці відповідних дитячих можливостей. Ми привертаємо увагу до того, що робиться часто, не маючи спеціальної програми або заздалегідь визначеного плану цілеспрямованих дій, ні систематичної оцінки результатів своєї діяльності та ступеня розвитку дитячих здібностей. Організований процес розвитку здібностей пов'язаний із свідомими діями, спрямованими на розвиток відповідних здібностей.

Як зазначив Р.Немов що вказав на декілька способів розвитку здібностей: одна із них теоретична, друга - практична. Зазвичай інші шляхи об'єднуються, і для того, щоб здатність людини нормально розвиватися, це необхідно як знання, вміння та навички. Вивчаючи твори Р. Немова, ми зробили висновок, що здібність може бути розвиватись за рахунок різних елементів. Людина може отримати знання, необхідну йому для формування та розвитку певних здібностей. Людина в собі може виробляти вміння та навички, які є частиною відповідних здібностей [27, с.107].

При оптимальних умовах для розвитку здібностей розуміються умови, в яких здатність утворюється і розвиваються легко і швидко і досягає досить високого рівня розвитку. Ці умови визначив психолог (Р.Немов) у своїх роботах [27, с. 56].

Людська присутність певних моментів, це задатки які має людина. Яка повинна бути цілеспрямована виявлена, а не тільки ті, хто безпосередньо пов'язаний з розвитком здібностей, але й іншими точками, доступними для нього. Це має бути зроблено з причини використання усіх встановлених здібностей для людських задатків.

Своєчасно, як ранне можливо виявити в людині задатки до творчості. Ця умова пов'язана з тим, що раніше, щоб почати форму і розвиватися в здатності людини, тим більші результати їх розвитку можуть бути досягнуті. Однак важливо в цьому відношенні, щоб зловити саме початок проявів публікацій та часу, щоб зловити бажання людини розвивати

відповідні здібності. Якщо справа йде про маленьких дітей, то бажання у дітей проявляється у збільшенні інтересу до виду діяльності, з якою пов'язаний розвиток здібностей.

Активне включення людини в цьому виду активності, в якій утворюються відповідні здібності та розвиваються.

Включення людини в різні види діяльності, особливо ті, які функціонально пов'язані з здібностями та відповідають тим, хто доступний для людини.

Наявність компетентного, підготовленого педагогічного персоналу, які добре володіють методологією розвитку відповідних здібностей. Важливо також, щоб самі вихователі мали відповідні високорозвинені здібності. Останнє пов'язано з тим, що формування та розвиток здібностей йде не тільки на словесному рівню, передаючи знання та словесні пояснення, а й через спостереження та пряму імітацію.

Застосування на розвиток здібностей сучасних ефективних засобів навчання в освіті, яскраво написано технічних інструментів засобів навчання, різних посібників.

Забезпечення систематичного контролю та оцінки процесу розвитку здібностей, у яких з боку формує та розвиває, та з другого боку, у кого формується ці здібності та розвиваються. Важливо останнє для людини, яка свідомо здатна контролювати процес розвитку своїх здібностей, і в будь-який час він міг переконатися, що у людини здібність дійсно успішно розвивалась. Це створює додатковий внутрішній стимул до їх розвитку.

На мій погляд, можна зробити висновок, що наявність цих умов призводить до найбільш повної асиміляції необхідних знань, умінь та навичок, сприяючи успішному впровадженню певних заходів та, відповідно до ефективного розвитку здібностей. Також безперечно до того, що найважливіша умова є наявність необхідних задаток у людей. Відповідно до наявності певних пунктів, побудовано план розвитку здібностей дитини [31, с. 73].

Здатність провідної властивості до творчої діяльності є уява, без якої неможливо реалізувати план. Проблема розвитку уяви в дошкільному віці залишається суперечливою і однією з найменш розвиненої психології. Більшість вітчизняних психологів, які вивчали уяву дитини, відзначили значну роль у когнітивному розвитку. Л. Виготський показав основні характеристики уяви в цілому та з особливою дитиною. Він зазначив, що уява розвивається у процесі творчої діяльності під впливом громадських потреб. Передумова з високим рівнем розвитку уяви є його виховання, починаючи з дитинства, через ігри, освітні заняття, залучення мистецтва. Джерелом необхідним уяви є накопичення різноманітного життєвого досвіду, придбання знань, що утворює переконання [6, с. 67].

За словами Н. Поддякова, уява складається з незалежного створення нових зображень, втілених у оригінальних продуктах. Це одна з психологічних чинників наукового та технологічного прогресу, і найбільш опуклий проявляється в художній творчості, розливаючись до особливої форми знань та одночасного шоу, об'єктивного життя реальності у своїй суті [30, с. 52].

Отже, ми робимо висновок, що аналіз розвитку дошкільного віку вважається цілісною як єдиний етап. Всередині цього етапу спостерігаються поступові зміни: збагачення образів уяви, що проявляється в постійному ускладненні ділянок креслень, ігор, історій та розподілу своєї власної діяльності уяви, коли дитина спрямована фантазіями, добре відокремлюючи зображення реальності з образів фантазій.

Уява - це основа творчих здібностей, психічної діяльності людини, яка дозволяє йому створити новий і оригінальний на основі існуючого досвіду. Уява включена до будь-якого трудового процесу, є необхідною стороною будь-якої творчої діяльності.

Можливість будь-якої діяльності в кожній людині, але в залежності від вроджених положень, їх рівень розвитку у всьому. Найвищий етап

розвитку може досягти обдарованих людей, талановитих, мають сприятливу комбінацію різних задатків.

Зрозумійте природу творчих здібностей, не розуміючи сутності творчості, неможливо.

Творчість - це діяльність людини, спрямована на створення будь-якого нового, оригінального продукту в галузі науки, мистецтва, технологій, виробництва та організації. Творчий акт, згідно з педагогічним словником, характеризується як прорив у невідомому, виході з ситуації з тупиків таким чином, що існують нові можливості у розвитку, чи є власний розвиток особистості, розвиток мистецтва, покращення виробництва або збуту ринку [30, с. 69].

Творчий акт тривалому накопиченню відповідного досвіду, що проявляється у навичках, знаннях та умінь; формулювання проблеми; розробка різноманітних рішень. У своєму розвитку творче мислення проходить кілька етапів. Творче мислення це основа від народження природним чинником, це, перш за все, безумовна орієнтація рефлексу, яка володіє всіма нормальними дітьми. У дитячому та ранньому дитинстві елементи творчого мислення починається та формується від розвитку емоцій та почуттів, від навколишнього світу, маніпуляції з об'єктами світу, де вони починають вирішувати практичні завдання на чітко ефективних рівнях мислення, методу зразків та помилок на інтуїтивно зрозумілих рівнях.

У другому етапі формування творчого мислення відбувається з чутливого періоду «чому», коли діти починають утворювати когнітивний інтерес у світі. У цей період діти починають утворювати уяву та творчу ігрову діяльність. Сама дитина починає маніпулювати зображеннями, формувати нові образи в зображенні. На підставі уяви, візуальне мислення починає розвиватися. Тому для дітей у навчальному процесі необхідно втілювати завдання, вправи, ігри, спрямовані на розвиток творчої уяви.

Творчість у дітей дошкільного віку розуміється як майстерність, куплена в процесі навчання, не тільки відтворюється, але також трансформує сприйняту, що робить їх ініціативу у плані, зміст, форма зображеної, тобто здатність не тільки копіювати, але й реконструювати. Це визначення вперше дала Е. Флерина [38, с. 32]. На думку вченого, під розвитком дитячої творчості розуміється процес освоєння дитини під впливом освіти та навчання в все більш високими естетичними навичками. Цей процес триває нерівномірно, з постійною взаємодією та боротьбою різних тенденцій, які формують її.

Дитячу творчість яку вивчає Е. Флерина показує, що одна сама дитина одночасно виявляє різні «етапи» для творчості не тільки в різних матеріалах, але і в тому ж матеріалі, залежно від конкретного змісту зображеного. Можливо навести приклад, на тій же цифрі деякі об'єкти є улюбленими, часто спостерігаються і зображені – проявляються в малюнку краще, інші - гірші [36, с. 83].

Проявляється творчість у дитині не тільки тоді, коли він приходять з темою свого малюнка, але коли зображення створюється на завданні вихователя, якщо можливість визначити композиційне рішення, виразні засоби зображення, впровадження цікавих доповнень. Для дитини, прояв творчості - це зміна вартості суб'єкта, з доповненням будь-якої деталізації. Творчий прояв можна розглядати та змінювати зображення кольором.

Ступінь можливо визначити дитячої творчості з типовими ознаками може бути лише на конкретному матеріалі та змісту зображеного, протягом певного періоду часу, провідну роль певних показників.

В умовах вірного керівництва формується справжнє творча можливість дитини, а потім процес його розвитку продовжується. Дитина, позбавлена цього лідерства, як правило, дає зниження темпів творчості та зупиняється в ранніх відділеннях його розвитку.

Як дитина зображує те, що його ставлення до явищ та подій життя, питання першорядного значення. Направляюча система повинна бути

спрямована на створення дитини, сміливо, і все, що чудово відбивало, що красиве, що є розуміння. Творчий процес на зображенні лише може виникнути і розвиватися, якщо вона заснована на систематичному поліпшенні якості зображення. Тільки на цій підтримці розвивається творча уява дітей. Дитина починає добровільно, сміливо і якісно виконує різні тематичні завдання і діяти самостійно. Якщо керівництво слабке або неправильно, дитина швидко втрачає мужність і бажання діяльності, яка перешкоджає розвитку своєї творчості. Відповідно, Г. Григор'єва яка визначила показники творчості у дитини, що характеризує відносини, інтереси та здібності дітей дошкільного віку [10, с.147]:

1. Розроблена творча уява, на основі якої трансформується минулим досвідом; здатність до «вступу» у зображених обставинах в умовних ситуаціях.

2. Захоплення, захваченість активності - якість, що сприяє інтенсифікації вольових зусиль у досягненні творчої мети.

3. Щирість, правдивість, безпосередність досвіду.

4. Художні спеціальні здібності, які дозволяють успішно вирішувати творчі завдання.

5. Зміна мотивів діяльності, яка приносить до дітей задоволення їх результатами; цей показник, по суті, характеризує напрямок уяви, підпорядкування його творчого завдання.

6. Поява потреб у творчості.

Таким чином, здійснюючи теоретичний аналіз літератури, ми виявили концепцію творчості та дитячої творчості. Було виявлено, що концепція творчості обов'язково повинна бути пов'язана з поняттям здібностей, які не завжди виконуються. На підставі вивченої літератури ми визначили, що здібності є особливостями особи, яка забезпечує порівняльну легкість та високу якість освоєння певної діяльності. Це концепція «дитячої творчості» неможливо визначити без таких взаємопов'язаних понять, як

«творчість», «уява», «позицію», «творчий акт», який складає свою сутність.

1.2. Психолого-педагогічні особливості розвитку дитячої творчості в дошкільному віці

Вчителі та психологи вважають творчість як об'єктивно і суб'єктивно нове. Це суб'єктивна новизна творчої діяльності дітей дошкільного віку. Малювання, різання та склеювання, дитина дошкільного віку створює суб'єктивно нове. Універсальна новинка та цінності не мають продукту своєї творчості.

З двох частин складається процес створення зображень: формується візуальне уявлення та його відтворення. Перша частина діяльності це орієнтовна (А. Люблинська [26], Н. Сакуліной [36]), а другий - виконавча (Л. Венгер [3], Н. Сакуліна [36]). Різноманітні за характером, вони вимагають від людини прояв різних якостей особистості, тобто здібності.

Порівнюючи різні точки зору, ми вважаємо, що творчість дитини відрізняється від творчості дорослої людини, але побудована на широкому гармонізації глибокого знань життя. Безпосередня дитяча творчість рівнем розвитку дитини визначається корисним значенням. Застосування оцінювання можна лише з педагогічних позицій: які прагнуть активізувати роботу особистості дитини та її творчість.

Еталоном творчості, що реалізує методи творчої дії, в дослідженні Г. Григор'єва, визначити здатність вплив дитини що створює своє початкове зображення у процесі малювання [10, с. 39].

Характеризуючи додатки, зміни, трансформація вже спільного матеріалу, підґрунтя індивідуальних відмінностей, створення нової комбінації домінування, старих елементів.

Характеризуючи цей показник втілює та ілюструє роботу уяви, етапи механізму уявлень на споглядання та реалізації плану (характер комбінованих дій).

Але самостійні пошуки, зразки найкращого вирішення завдань.

Цей показник загострює наявність творчих пошукових систем (експериментів), його цілеспрямованість і одночасно варіативності.

Під час пошуку нових методів рішення, коли старший вже недостатньо, незалежність та ініціатива при застосуванні їх, знаходження своїх оригінальних методів вирішення творчих завдань.

Цей показник здібностей - визначеність проблеми прояву перших двох, уваги дорослого посилюється ступенем новизни в методах глибини дитини; незалежність, сформованість, ініціатива дітей у діяльності.

Швидка реакція, сприятлива в діях, можливість в орієнтація та нових умов. Творчий процес цих груп показників можна віднести швидкість та гнучкість.

Показники більшістю зазначають прояв в процесі діяльності, яка вимагає від вихователя цілеспрямованого спостереження за дітьми, аналізуючи їх поведінки, розуміння внутрішнього стану інтересу до емпатії, співчуття, допомоги їм, якщо у цьому необхідно.

Для цього випадку розвитку інтересу дитячої творчості буде адекватною, стійкою, оскільки формування інтересу дітей, знахідки можуть бути непоміченими в продуктивному стилі. Тому можливість спостереження в процесі дитячої діяльності є необхідною за підтримки виконання творчості, що розвиває інтерес до дитячої художньої практики (Г. Григор'єва) [10, с. 67]:

1. Пошук адекватних зображень – виразних засобів для реалізації втілених зображень. Відповідно до цього показника слід розуміти відповідність кінцевого результату обумовленого завдання (дитини або дорослого) творчого завдання. Поєднання цього показника продуктивної

творчої уяви, без якого немає дійсно творчого інтересу до зображувальної діяльності.

2. Різномісний «почерк» дитячої індивідуальної продукції, особливість звичаїв виконання та характер вираження його ставлення.

3. Відповідність дитячих індивідуальності з елементарними стійкості інтересів художніх вимог. Показник може бути визначений, підкреслюючи якості дитячого малюнка, як виразність, грамотність та оригінальність образу в естетичному інтересі та з урахуванням особливостей взаємодії цих якостей.

Щоб застосувати ці показники інтересу, необхідно прагнути до сприйняття інтересу мистецтва, враховувати специфіку творчої діяльності дітей.

Творча діяльність дітей пов'язана з 3 основними етапами, кожен з яких, у свою чергу, може бути детальний і вимагає конкретних методів та прийомів вихователя.

1. Поява, розвиток, усвідомлення та проектування плану.
2. Процес створення зображення.
3. Аналіз результатів.

Процес художньої творчості в дошкільнят є своєрідним. Але ситуація, яка утворюється в грі, є ознакою функції (залежно від заміни деяких об'єктів іншими) допомагає дитині зрозуміти свою діяльність з використанням своєї каракуль як належить навколишнього світу. Значну роль потрібно розповісти про досвідчену мову, зрозумілу для інших цього стану, залучаючи їх до співпереживання реальністю, з'являється у дитини пізніше. Ця обставина впливає на специфіку кінцевих результатів та етапи творчого процесу. Вона зазначила, що етап виникнення характерна для дошкільника, однак, розвиваючи, він розгортається заздалегідь, а також у процесі здійснення діяльності. Попередній план який був відсутній є показником спонтанних психічних процесів, недосконалість тонкої

діяльності в силу своєї новизни та складності. Але в більшій мірі - це прояв ігрових тенденцій у розвитку діяльності.

Найважливішим сенсом для дитини в мистецтві це малювання - намалювати, щоб грати, а не зображати, це важливий процес діяльності, і результат - це як необхідність, як умова, засіб реалізації гри. Л. Виготський звернув увагу на подібність будь-якої творчості з грою. Ця тенденція зберігається по всьому дошкільному віці, трансформації, органічно впливатись у власній образотворчій світ, не заважаючи її формуванню [5, с.68].

Ще однією найважливішою умовою прояву творчості в художній діяльності є організація цікавого змісту дитини в дошкільному закладі та сім'ї; яскравими враженнями його можливо збагачувати, положенням, емоційно-інтелектуальним досвідом, який стане основою для виникнення планів і буде матеріалом для роботи з уяви. Досвід створюючи всієї системи життя дитини (спостереження, заняття, ігри, спілкування тощо) і є основою для ігор, творчих історій, малюнків тощо. Отримані дітьми враження, згодом стає джерелом ці спеціальні заняття з мистецької діяльності.

Згідно з цим, можливо зробити висновки, чим більше дорослих будуть працювати з дітьми, тим більше взаємодія з дітьми повинна бути між ними. Тільки у звичайному випадку, коли вихователі об'єднуються в єдине коло тим баченням проблеми, тільки після цього можливо, цілісним баченням та освітою особистості, повним психічним розвитком дошкільного господарства. Отже, позиція вихователя у розумінні перспектив розвитку дитини є однією з найважливіших умов для розвитку дитячої художньої творчості.

1.3. Сюжетно-тематичне малювання як вид образотворчої діяльності дітей дошкільного віку

Образотворча діяльність в мистецтві є одним з найцікавішою для дітей дошкільного віку: це глибоко хвилює дитину та засвоює позитивні емоції. На сьогодні існує безліч інструментів для розробки дитячої творчості: аплікація, ліплення, конструювання, малювання та дизайн.

Інструменти мають великий вплив на ідентичність дитини, розвиваючи сторону сприйняття, сприяють розвитку уяви, пам'яті, мову мистецтва, навчають моральних якостей дитини.

Процес роботи розвиває у дітей уяву, візуальне мислення, дрібну моторику, загальні ручні навички, невелика рухливість; синхронізувати роботу обох рук. В дитячому закладі дітей вчать бачити закон краси, відчувати, оцінювати; існує розвиток сенсорних та розумових здібностей дітей, розумової діяльності, розвиваючи художній смак [11].

Сюжетно-тематичне малювання відіграє важливу роль у розвитку дошкільної дитячої творчості, оскільки зміст сюжетно-тематичний малюнок - це сюжет або пейзаж та інше. Картинки дітей значно збагачуються досвідом у живопису. У старшій групі тематику сюжетного малювання визначається, тими враженнями, які отримуються у дітей дошкільного віку за спостереженням навколишнього світу. Для дітей цього віку слід конкретно визначити зміст кожної теми. Діти не можуть визначити та дати узагальнену тему, такі як «Свято». Визначаючи обставини дошкільний вік можуть намалювати будь-що, яке не стосується теми, або встановити свої поставлені завдання, яка не відповідає їх навичкам, такими як демонстрація.

У старшому дошкільному віці аналітичне мислення дітей вже розвинена, що дозволяє вихователю встановити завдання самостійного вибору сюжету за запропонованою темою. Незалежний вибір сюжету, дітей навчають осмислювати та сприймати явища, зрозуміти відносини їх

зв'язків та відносини між діючими особами, явно уявляють ситуацію та час дій [9].

Враховуючи всі труднощі з виконанням сюжету малювання дитиною, розуміючи та прагнути допомогти їхні причини дошкільнят, щоб подолати труднощів необхідно вивчати грамотну зображувати малюнок. Однак його слід пам'ятати, що при зображенні об'єкта який малюємо, слід дотримуватись, його можливості та необхідність навчати дитину створювати грамотно малюнки.

Е. Фреліна у своїх роботах висвітлила риси дитячого малюнка [37, с. 67]:

1. Щирість, емоційність, пряме вираження їхніх думок і почуттів (особливості, властиві найвищому мистецтві). Використовуючи мінімум коштів, дитина передає свої почуття та стан.

2. Змістовність. Зображення навіть маленької дитини сама по собі є своєрідним значенням. Молодші дошкільники малюють «каракулі», але вони прагнуть змісту. А старші дошкільнята - все, що оточує дітей, що хвилює процес його втілення. Дитина чим більше прагнути пізнавати про світ, тим більше тем для малювання.

3. Сміливість. Здатність до ризику це найважливіша умова та характеристики творчої особистості.

4. Гуманізм та оптимізм змісту дитячого малюнка - показник природної довіри, доброти людини. Дитина спочатку несе багато найкращих особливостей людства, тобто універсальних цінностей, зафіксованих у всіх світових релігіях, міфах, легендах, казках. У дитячих малюнках майже завжди добре виграє зло.

5. Малюнки дошкільників завжди можна знайти та дізнатись на їх яскравості, кольоровості, декоративності.

6. Виразність це основна істотна особливість художнього образу зображень. Основою виразності можливо розуміти здатність художника різноманітними методами для передачі людських емоцій, використовуючи

його в образних характеристиках таких частин, які з найбільшою повнотою розкриває суть зображеного явища або характеру. Підкреслюючи виразність малюнку дитячого - це велике розкриття деяких характерних аспектів відбитого суб'єкта або явища реальності та передачі активного емоційного ставлення до предмету.

Оригінальність дитячих робіт, слід виділити такі якості, як грамотність та виразність зображення. Особливість, унікальність дитячої роботи - відносно незалежної якості.

Ця особливість дитячого малюнка як оригінальності може бути поєднана з компетенцією, виразність, але може також бути єдиною характеристикою зображення. Дитячий малюнок може бути неписьмовим, і не виразним зображенням, але відрізняється малювання дитини своєрідним рішенням поставлених завдань.

Художник - педагог Л. Прохорова в своїх дослідженнях писав, що, на відміну від професійного образу, де грамотність та виразність тісно переплітаються, у дитячому творчості, виразність в малюнку може бути самостійною як незалежну підготовки дитини або грамотності зображення. На думку вченого, часто, коли втручаючись у дорослий дітей стає все більш грамотним, але втрачає вираження [34, с. 77].

Оригінальність методу, продукт дитячої діяльності, - показник творчої уяви. Слід пам'ятати, що дитячий малюнок з усіма його заслугами не є твором мистецтва. Витвір мистецтва не може здивувати нас у глибині думки, широтою узагальнення, абсолютна унікальність форми втілення зображення.

Навички та бажання дитини дивитися на світ своїми очима також визначають іншу особливість дитячого малюнку - направлення реалізму. Дослідники дитячого малюнка найповніше вивчення (Е. Флерина [37], Н. Сакуліна [36], тощо) відзначають її реалістичну орієнтацію, бажання адекватно відобразити об'єкти та явища навколишнього світу.

Досліджуючи дитяче малювання Н. Сакуліна стверджує, що важливо на самперед формувати у дітей уявлення про такі властивості предмету, як колір, просторове розміщення, величину, рух, що пізніше допоможе дитині створювати зображення. Однак, дослідник розглядає також дитячі малюнки з їхньої художньої виразності та особливу увагу звертає на подвійне ставлення дітей до кольору: дитина повинна вміти вільно виражати свої почуття, враження вільно, використовувати їх самостійно і творчо [36, с. 87].

Таким чином, проаналізувавши багатьох дослідників які по-різному оцінюють дитячі художні малюнки, але всі вони поєднують в одну думку, що малюнок є своєрідним та оригінальним у їх змісті.

Г. Григор'єва висвітлила наступні завдання, тренування дошкільників малювати сюжетне зображення [10].

1. Формувати інтерес до навколишніх об'єктів, природних явищ, соціальних явищ та подій, людей, їх діяльності та відносин; сприяти на формування моральної та естетичної виразності.

2. В середовище розвивати у дітей бажанням поділитися своїми враженнями, досвідом за допомогою малюнків (мотив діяльності).

3. Сформувати у дітей дошкільників бажання та навички, щоб взяти з дорослого та поставити відповідні цілі (теми) та завдання.

Розвивати у дошкільників специфіку уявлень зображення образу, визначати зміст та методи деякими способами аспекти навчання.

Проблема дитячого малювання дітей дошкільного віку, потрібно навчати з деякими доступними способами образу зображення сюжету:

а) методи створення зображення найпростіших композиційних рішень (розташовано зображення на аркуші);

б) навчити бачити та зображувати малюнок, це головне значення роботи над знаками та персонажів, які виражають зміст цієї теми, дозволяють негайно визначити зміст зображення (у середній та старшій групі);

в) викладання передавати відносини за розміром, взаємне розташування в просторі (старші групи);

г) цілеспрямовано ознайомлювати та передавати навички дітям, дії через зображення руху, динаміку, позиції, деталізації частин (у середній групі, але в основному у старих дошкільників).

Навчити та розвивати дітей шляхом сприйняття, спостерігаючи за навколишнім світом, необхідні для виконання сюжетного малювання.

Щоб розвивати у дітей, потрібно розуміти залежність передати поглиблене якісне спостереження, для формування дітей бажано надавати можливість пласт спостережень з метою творчого зображення.

Для заохочення дітей до незалежності (творчість) у спогляданні зображення: пошук своєрідного змісту, використання адекватного, різноманіття виразності: композиції, колір тощо.

Потрібно навчити дітей внутрішньо відчувати виразність образу, стимулювати емоційну відповідь на це, щоб довести до розуміння залежності вираження зображення від використовуваних засобів, методів зображення, але формування утворити здатність художнього-творчого сприйняття малюнків дітей.

У процесі вивчення навчальних програм у дитячому садку ми проаналізували, як ці завдання втілюються в реалізуються.

У програмі «Дитина» в розділі «Чарівні фари і талановиті пальчики» в основному увага приділяється розвитку образотворчої діяльності, а саме сюжетному малюванню нових навичок (зображувати предмети зображення близький, середній та віддалених зображення, лінія горизонту; поліпшити здатність виділяти головне, перенесення відносин між об'єктами) [12, с. 35].

Недоліком цих завдань у програмі «Дитина» полягає в тому, що окремо не виділяється завдання розвиваючої творчості та уяви, не вказано, що засіб виразності необхідно використовувати при створенні зображення, завдання дано узагальнені, немає специфікації цих завдання.

Перевага цієї програми полягає в тому, що зміст охоплює всі аспекти життя дитини в дитячому садку (заняття, вільна діяльність тощо), навчання та розвиток відбувається не тільки в спеціально виділеному часі, а й у всій діяльності дитини. Програма також включає підрозділи, який містять інформацію про розвиток кольорового сприйняття, що дуже важливо для розвитку дитячої творчості.

Але в цієї програми також має деякі недоліки: чіткі завдання для розвитку сюжетного малювання відсутні, оскільки основною увагою приділяється підготовці технічних методів та здатність працювати з мистецьким матеріалом. Також, представлені окремі підрозділи «Розвивати уяву дітей», але, на жаль, це стосується розвитку уяви лише на заняттях.

Звичайно, ця програма може служити стимулом для вільної творчості вихователя у навчанні та розвитку дітей, але в той же час немає інформації про можливий розвиток дитячої творчості, відповідно, вихователь приділяє особливу увагу до цього питання.

Проаналізувавши ще одну програму М. Васильєвої [2] «Програма виховання та навчання у дитячому садку» яка включає в себе розділ «Предметне та сюжетне малювання», де конкретні завдання представлені розвитку сюжету (вчити дітей передавати руху фігур (людей або тварин); удосконалювати об'єкти в малюнку образи предметів, явищ реальності та літературних творів; спонукати дітей передавати відмінності у пропорціях, форм, композиції побудови в малюнках тощо). Але ця програма є найбільш близькою до змісту завдань, які пропонує Т. Комарова [19]. Тут в програмі вихователю чітко представлений план викладання та навчання дітей з сюжетного малювання, на додаток крім окремого завдання з розвитку творчості та уяви.

Програма «Я у світі» у змістовій лінії «Художньо-естетичний розвиток» розкриває вікові можливості дитини в образотворчій діяльності, завдання розвитку, організація життєдіяльності, орієнтовна тематика

занять, орієнтовний перелік творів образотворчого мистецтва для ознайомлення. У цьому розділі передбачає формування у дітей технічних навичок роботи з різними художніми матеріалами. Разом з тим акцент у програмі і перенесено з вузьких навчальних завдань на більш широкі: естетичний та художній розвиток дітей засобами мистецтва, зокрема й українського декоративно-ужиткового, і краси навколишньої дійсності. У програмі подано показники компетентності, форми активності дитини за сферами життєдіяльності [20].

Програмові завдання з образотворчого мистецтва для дошкільного віку передбачають навчальні завдання з декоративного, предметного, сюжетного малювання, аплікації, ліплення, конструювання. Відзначаючи необхідність розвитку практичної умілості, вправності дошкільняти в образотворчій діяльності, автори надають великого значення організації пошукової діяльності дитини під час сприймання запропонованого дорослим матеріалу, самостійності у застосуванні набутих умінь у власній образотворчій діяльності дитини. У старшому дошкільному віці увага приділяється розвитку здібностей дитини до образотворчої діяльності. Передбачено формування умінь, що пов'язаних з художньо-образним відображенням предметів та явищ з різних видів образотворчої діяльності. Підкреслюючи необхідність формування особистісної позиції під час сприйняття творів образотворчого мистецтва та в процесі мистецтва; самостійного знаходження дітьми прийомів зображення за інтеграції видів образотворчої діяльності [32, с. 23].

Отже, на підставі вивченої літератури ми виявили, що процес розвитку образотворчих здібностей та процес розвитку задуму дітей проходять певні етапи становлення в дошкільному віці. Вихователь повинен допомогти у розвитку здібностей та задуму відповідно до необхідних умов розвитку дитячої творчості, не за обмежуючи діяльність уяви дитини, тобто він повинен знайти оптимальне співвідношення

творчості і навчання на заняттях в групі. Знання та вміння повинні стати засобом прояву творчості дитини дошкільного віку.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА З РОЗВИТКУ ДИТЯЧОЇ ТВОРЧОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ ПО СЮЖЕТНОМУ МАЛЮВАННЮ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

2.1. Сюжетне малювання як засіб розвитку дитячої творчості в старшому дошкільному віці

Як зазначає Е. Фреліна, що сюжетне малювання це важливий та ефективним засобом розвитку дитячої творчості в дошкільному закладі. У складі сюжетного малюванні у практиці всі психічні процеси беруть участь: воля, уява, пам'ять, мислення. Дитина розвиває незалежність у своєї самостійності та образотворчій здатності, важливо для розвитку його творчості [37, с. 67].

Основна мета малювання сюжету це навчити дитину мислити та передати свої враження від навколишньої реальності.

Передбачено, що всі навколишні об'єкти знаходяться в певному зв'язку один з одним. Спрямовані до будь-якого суб'єкта або явища багато в чому залежить від розуміння цього з'єднання. Можливо заохочувати смислові зв'язки між різними об'єктами та явищами розвивається поступово. Тому, виконання сюжетного малювання складається з освітньою метою, вводиться не раніше, ніж у середній групі, і, спочатку як зображення 2-3 об'єктів, розташованих поряд. Цілісно природно, що дітям повинно бути відомо методи прийомів зображення суб'єктів, які є основними фактичними героями сюжету, інакше труднощі в образі зображення незнайомих об'єктів відвернуть їх від виконання головного завдання. Однак не обов'язково обмежувати сюжет зображення лише тих об'єктів, які діти вже зображали. Дитина повинна мати можливість малювати головне в сюжеті, і всі деталі це виконує у своєму бажанні.

Здатність виділяти головне в сюжеті, пов'язана з розвитком сприйняття та аналітичного мислення. Вони все ще дуже поверхневі в маленькій дитині; дитина, насамперед, сприймає, що це безпосередньо доступне бачення, дотик, слух, і часто виявляється суб'єкта для деяких важливих деталей, які запам'ятали йому. Аналогічним чином, дитина сприймає і передає сюжет на малюнку. Виділяючи головне, зрозуміти зв'язок між об'єктами сюжетів - завдання досить складні для дітей дошкільного віку. Але вони можуть бути вирішені тільки дітьми старшого віку.

У складі сюжетного малювання важливо передавати правильно пропорційні відносини між об'єктами. Це ускладнюється завдання тим, що при зображенні сюжету необхідно показати не тільки різницю їх розміру, яка існує між ними у житті, але збільшенням або зменшенням об'єктів у зв'язку з місцем розташування в просторі. З цією метою дитина повинна вміти порівнювати об'єкти зображення, бачити та порівнювати смислове з'єднання між ними.

Для вирішення проблеми просторових відносин між об'єктами дуже складно для дітей дошкільного віку, оскільки він має невеликий досвід і недостатньо розвинені художні уміння та навички.

Дуже важко для дошкільнят є зображення рухомих об'єктів (частини тіла: руки, ноги тощо). Але деякі сторони дуже важко або неможливо передати відображення малюнку. В цьому випадку дитина не часто вдається, щоб допомогти звукового наслідування, жестами тощо. Кожна дитина може спостерігати за картиною, коли малюнок локомотива, починає гудіти, пихкати, гойдатися та шипіти. Цей факт можна пояснити бажанням дитини передати подібність схожість свого зображення з зображенням предмету. Аналогічним чином, інші «неправильні» дитяче зображення можна пояснити. Часто дитина виражає такі особливості зображених, які, як правило, не сприймаються візуально [39].

Одне із спрямованих труднощів, з якими зустрічається дитина, полягає в тому, щоб передати пропорційність окремих частин предмету в складному багатопропорційно предметному малюнку.

Великі труднощі уявлення для дитини та передачі перспективних почуттів. Ці труднощі для дошкільників більш залежить довгий час які не розуміють значення перспективних скорочень. Просторове розміщення об'єкту на площині аркушу паперу - то чому дитина повинна вивчати.

Прагнення пов'язати зображення в старшому дошкільному віці дитина в одне ціле картини, існує примітивна композиція малювання. Зображення упорядковується. У цьому випадку зображення об'єктів розташоване найчастіше в одному рядку лінії. Такий склад композиційно дитячого малюнка виражає свій рівень знань про просторових відносин у навколишньому світі та рівні формованих мистецьких технологій. Ці особливості зображення на площині доступні лише для розуміння старшого дошкільника, який має досвід [40].

Діти можуть створювати композиції в заданому плані, іноді можуть суворо витримати принцип єдності часу та дії. Відповідно, при допомозі вихователя необхідно застосувати комплекс різних методів навчання та прийоми застосування для певного впливу на всі аспекти особистості дитини, яка допоможе ефективно та успішно розкрити розвиток дитячої творчості. Одним з провідних методів навчання образотворчої діяльності є розмова, під час якої можна обговорити на заняттях з зображення предметів, висловити їх ставлення до них в цілому, заповнити досвід знаннями дитини з новими теоретичними способів, які він згодом втілює на практиці. Розмова неоліки знань у дітей дозволяє визначити, з метою подальшого доповнення та систематизації. Особливо, оскільки дитина в деяких випадках легше висловити свою думку спочатку за словом, а потім на аркуші паперу з фарбами [41].

Формування у процесі образотворчої діяльності дошкільнят є методи словесні та невід'ємні від візуального. Одним з провідних візуальних методів є спостереження.

У спостереженнях з старшими дошкільнятами ви можете сформувавши прекрасну ідею. Для цього підсвічування того, що - тоді виражені ознаки об'єктів можуть бути запропоновані дітям помислити, як це можна втілювати та намалювати. На момент спостереження доцільно планувати майбутній малюнок.

Таким чином, у старшій групі сприйняття спостереження тісно взаємопов'язані з дією споглядання. План базується на прямих спостереженнях, але розробка плану стимулює додаткове спостереження.

Теми малювання сюжету визначаються, насамперед, враження, що дитина отримує від спостереження за навколишньою реальністю. Для дітей цього віку слід конкретно визначити зміст кожної теми.

Підбиваючи підсумки вивчених точок зору на застосовні методи та прийомів, що використовуються при управлінні образотворчої діяльності, можна зробити висновок, що чим більші враження отримують дитину, тим більш багатішим буде його творчість та ідея майбутньої роботи.

Щоб створити сюжет, дитина потребує активної роботи уяви та наявності певних знань, умінь та навичок. На заняттях розкривається та образотворчі здібності дитини найбільш розвиваються, важливі для розвитку його творчості. Однією з найважливіших умов для успішного розвитку здібностей дитини на заняттях з образотворчого мистецтва з сюжетного малювання є різноманітність та варіація роботи. Але найефективніше малюванні з нетрадиційними методами та техніками є величезна можливість для дітей, щоб мислити, намагатися шукати, експериментувати, і найголовніше, самовиражатись, чому присвячений наступний параграф нашої роботи.

2.2. Впровадження експериментальної роботи з розвитку творчості дітей старшого дошкільного віку через використання нетрадиційних технік малювання на заняттях по сюжетному малюванню

Однією з найважливіших умов для успішного розвитку дитячої творчості є різноманітність та зміна роботи з дітьми на заняттях художньої діяльності. Новизна ситуації, незвичайний початок роботи, красиві та різноманітні матеріали, які цікавлять дітей, не повторюються завдання, можливість вибору та багатьох інших факторів - це допомагає не визнавати дитинству художній діяльності та нудьги, забезпечує жвавість та безпосередність сприйняття дитини у своєї діяльності.

Представники мистецької діяльності в реалістичному напрямку у образотворчому мистецтві завжди забезпечують велике значення для техніки малювання, приділяють велику особливу увагу в своїй роботі.

Різноманітні напрями техніки писання картин художниками розуміється як широко: сюди потрібно включити графічне зображення, тушування, певний спосіб малювання та листа та спосіб використання певних матеріалів (папір, полотно, дерева, олівці, вугілля, пастелі, масляна фарба, акварельні фарби, гуашеві фарби, темпера тощо) відповідно до їхніх професійних можливості [16].

У художній діяльності за технікою розуміється сукупність спеціальних навичок, способів та методів малювання, з якими виконується художня робота. Технологія методів малювання у вузькому значенні слова, як правило, відповідає прямому, безпосередньому результату художника спеціальними матеріалами та інструментами (отже, техніка живопису: олійні, акварельні, гуашеві, темперні тощо). Вміння використовувати художні особливості цих матеріалів; у більшому та широкому сенсі ця концепція охоплює відповідні елементи художнього характеру - передача суттєвості об'єктів.

Таким чином, методика малювання, необхідно зрозуміти - володіння матеріалами та інструментами, способи їх використання для цілей іміджу та художнього вираження. Концепція технології включає розвиток очей та рук, їх узгоджена діяльність. Особливе значення забезпечується навичками, правильним зображенням контуру, форми суб'єкта.

Різноманітне малювання в закладах дошкільної освіти спрямована на вивчення художньої та творчої діяльності в межах, доступних дітям дошкільного віку.

Потреба в живопису, і, зокрема, технічні навички, підкреслювалися радянською психологією, яка стверджує, що здібності до живопису виявляються та розвиваються лише в процесі малювання діяльності дитини та кращих у процесі навчання під керівництвом дорослого.

Малювання з нетрадиційними методами - найважливіше питання естетичного виховання. Образотворча діяльність є одним з найцікавіших предметом для різно-вікових дітей дошкільного віку: це глибоко хвилює дитину, викликає в процесі позитивні емоції.

Використання нетрадиційних методів малювання - це найбагатші способи створення нового, оригінального мистецтва у яких не має меж різних технологій, які гармонізує все, і колір, і лінія, і сюжет. Це величезна можливість навчити дітей, щоб вони мислити, спробувати, шукати, експериментувати, найголовніше, самовиражатися. Займалися в своїх роботах з проблеми розвитку нетрадиційних методів малювання (Т. Голінська [11], Р. Казакова [16], В.Космінська [24] та інші.

Під час процесу роботи в групі на заняттях малювання діти пізнають та вивчають різні техніки зображення, такими як:

1. Тичкування жосткою півсухою щіткою. В процесі роботи дитина опускає в гуаш щітку і, тримаючи вертикально, вдаряє по аркушу, малюючи по контуру і заповнюючи весь малюнок. Щітку у воду не опускати. Таким чином, заповнюємо повний лист аркушу, контур або шаблон малюнка. Виявляється імітація пухнастої або колючої поверхні.

2. **Малювання пальцями.** Малюючи лише не тільки пальчиками, а й усією маленькою долонькою, кулачками, ребром долоньки. На кожен палець набираємо фарбочку, яка запропонувала вихователь. Вмочуємо в фарбу палець і віддруковуємо на папері. Особливу звертати увагу на рух руки та положення правильного «робочого пальця». Для того щоб отримати відбиток «крапка» піднесемо палець вертикально над аркушем паперу, торкаючи всією фалангою, то матимемо відбиток «овал». Після роботи пальці витирають вологою серветкою яка легко вимивається.

3. **Відбиток кришкою або пробкою.** Дитина натискає пробку або кришку до штампувальної подушки з різного кольору фарби та має на папері відбиток різної форми. Але щоб отримати інший колір, пробку або кришку замінюють іншими.

4. **Воскова крейда + акварель.** Дитина фарбує восковою крейдою на папері білому. Потім фарбує акварельними фарбами лист в один або декілька кольорів. Зображення крейди залишається не замальованим.

5. **Монотипія є предметом.** Це спеціальна техніка для створення художніх відбитків на глянцевому папері. Дитина бере аркуш паперу складає навпіл та розгортає. На другій половині малює зображення будь якого предмету (предмет повинен бути симетричним). Після нанесення кожної частини об'єкта, доки фарба не висохла, папір знову складаємо навпіл, щоб отримати друк відбитка. Образ може бути до мальований, але вже не фарбами (ручкою).

6. **Кляксографія з коктейльною трубочкою.** Цей спосіб навчати дітей робити плями (чорні та барвисті). Дитина пензлем зачерпує фарбу, робить пляму на аркуші, роблячи невелике місце (крапелька). Потім на цьому місці дме з трубки, щоб не доторкнутися до місць, не торкаючись паперу. При необхідності процедура повторюється. Відсутні деталі.

7. **Ниткографіка.** Дитина опускає нитку у фарбу в контейнер з фарбою, віджимає її. На аркуш паперу викладає з нитки зображення (заздалегідь намальоване), залишає один кінець нитки вільним. Потім

зверху накладає інший лист паперу, притискає притримуючи рукою, а кінчик нитки витягує. Відсутні деталі домальовує різних форм.

8. Набриск. Дитина набирає фарбу на суху щитину пензля та рухами пальця вдаряє на пензлик по картону, який тримає над папером. Фарба розбризкується на паперовий лист.

9. Монотипія пейзажна. Дитина складає аркуш навпіл. Розгортає папір та малює пейзаж олівцем горизонтально на іншій половині аркушу паперу. Потім на одній половині аркуша наносить фарби та малює пейзаж, на іншій половині виходить його відображення в річці (відбиток). Техніка виконується швидко, щоб фарби не встигли засохнути. Для монотипії також можна використовувати і кахельну плитку

Включаючи до роботи з дітьми з нетрадиційними методами малювання дозволяє розробити сенсорний обсяг не тільки шляхом вивчення властивостей зображених предметів, ще виконувати відповідні дії, а також завдяки роботі з різними дрібними матеріалами. Крім того, проводиться стимуляція пізнавальних інтересів дитини (використання об'єктів, що оточують дитину кожен день у новій перспективі - ви можете намалювати власними долоньками, пальцями, використовувати замість пензля колосок або листя). Існує розвиток візуально-образного та словесного - логічного мислення, активації незалежної психічної діяльності дітей. (Чим я можу малювати? Що я можу зробити з цим матеріалом?). Завдяки використанню різних художніх матеріалів, нових методів техніки, які потребують точності рухів, але не обмежують пальці дитини з фіксованим положенням (як з правильним утриманням щітки або олівцем), умови створюються для розвитку загальних незручностей, розвитку дрібної моторики. Зрештою, замість традиційних: щіток та олівців, дитина використовує для створення картини своїх власних долонь, різних печаток, трафаретів, техніки «кляксографії». А створення складного симетричного зображення сприяє на враження дитини техніці "монотипія".

Ці нетрадиційні методи малювання, які створюють атмосферу релаксації, відкритості, запізнення, сприяння розвитку ініціативи, незалежності дітей, створює емоційне - позитивне ставлення до художньої діяльності. Результат художньої діяльності не може бути поганим або хорошим, робота кожної дитини є індивідуальною та унікальною.

Використання нетрадиційних методів малювання у роботі з дітьми стимулюють бажання дітей взяти олівець або щітку і почати творити в малюнку своєму, а прямий зіткнення з фарбами, порівнюючи колір фарб з навколишніми об'єктами та природою, допомагає розвиватися в уяві дитини, творчості і уява, та дрібна моторика рук.

Для занять з сюжетного малювання з дошкільниками, можна використовувати такі нетрадиційні методи малювання як монотипія сюжетна, кляксографія, граттаж та інші прийоми.

Таким чином, в ході дослідження ми виявили, що ефективний засіб розвитку творчості у дітей старшого дошкільного віку в умовах закладах дошкільної освіти є сюжетним малюванням, оскільки ефективність сюжетно тематичного малювання складається з таких специфічних функцій, як варіант методів створення малюнка, пошук експресивних засобів при передачі зображення, здатність до створення унікального дитячого продукту (сюжетні - тематичні малюнки).

Таким чином, організація занять в закладах дошкільної освіти з сюжетного малювання, виступає як передумова розвитку дитячої творчості.

На заняттях дитина найбільш самостійно розвивається в художній діяльності це, важливо його творчого розвитку. Однією з найважливіших умов для успішного розвитку здібностей дитини в групі на заняття з сюжетного малювання є різноманітність та варіація роботи. Малювання з нетрадиційними методами є величезна можливість для дітей думати, намагатися шукати, експериментувати, а головне, до самовиражатись.

2.3. Аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи

Експериментальне дослідження проводилося на базі закладу дошкільної освіти. У експерименті були відібрані 16 дітей у віці від 6 до 7 років.

Мета експерименту виявити вихідний рівень сформованості та стан проблеми щодо використання сюжетного малювання в розвитку образотворчої діяльності у дітей старшого дошкільного віку.

Для вирішення експерименту були поставлені завдання які нами було обрано такі методи та методики:

1. Бесіда з дітьми. Цей метод було діагностовано необхідність, інтерес до творчої діяльності, ентузіазму та незалежності у виконанні робіт.

2. Тест для дітей «Неповні фігури» (Е. Торренс). Вибір цього варіанту завдання пояснюється тим, що візуальні опори в ньому посилюються всім розумовою психічною діяльністю дітей. Процес відвідування та створення уявної картинки дозволяє визначити особливості аналізу, синтезу, вміння бачити всі частини. Дитина підкорює свою уяву своїм завданням, створюючи нове цілісне зображення, використовуючи цю фігуру. У той же час пропозиція намалювати зображення на картині, забезпечує умови для фантазії, проявів внутрішньої позиції.

3. Метод аналізу дитячих продуктів: нами вивчались дитячі малюнки дітей. За допомогою цього методу нам вдалося діагностувати інші критерії - володіння технічними вміннями та навичками, що зображують виразність засоби для створення образу та прояву творчості.

4. Бесіда з вихователями вивчали нормативні документи та плани вихователя з образотворчої діяльності. Дослідження брало участь у 16 дітей старшого дошкільного віку. Ми розділили їх на 2 підгрупи: експериментальна та контрольна.

Таблиця 2.1

Експериментальна група	Контрольна група
Іван Б.	Тетяна Б.
Зоя С.	Сергій Б.
Борис Н.	Олександр Л.
Вероніка Д.	С. Ольга П.
Ірина Г.	Семен Ч.
Інна М.	Любов П.
Петро В.	Валентина С.
Микола Р.	Анастасія Г.

Розмова з педагогами. Мета наша виявлення методів та прийомів, що використовуються для розвитку творчої уяви та обладнання з необхідними матеріалами, що використовуються на заняттях та в повсякденному житті.

Розмова з вихователем показала, що сам вихователь захоплюється мистецтвом та прививає цю любов до дітей. На заняттях художньої діяльності діти сприймаються без будь-яких негативних емоцій. Під час занять у дітей, позитивний емоційний настрій та висока активність після занять. На заняттях використовуються вихователем такі інструменти як: акварель, різні пензлі, олівці, маркери. Завдання повністю незалежно, але потреба вихователя допоможе створити задум. Фахівці відзначили, що багато дітей звикли малювати з картин, які пропонуються як зразок, і лише деякі діти показують творчість у створенні картин (Зоя С., Вероніка Д., Любов П.). Також виділили, що існує динаміка розвитку, дитячої творчості та ґрунтується в основному з загальним психічним розвитком дитини. Мама виявлено що всі діти розвинуті в технічних навичках та вміннях, які повинні відповідати їхньому віці.

У ході експерименту, в якому констатує 15% дітей відносились з низьким рівнем, до середнього - 67%, при високому рівні розвитку художньої творчості - 18%.

Таким чином, ми побудували структуру експериментальної роботи та досліджували педагогічні умови, в яких розвиток дитячої творчості щодо професій на сюжетному живопису в старшому дошкільному віці буде найбільш ефективним.

Далі ми іще провели експеримент та поставили мету яка підвищить рівень розвитку сюжетного малювання дітей старшого дошкільного віку.

Для реалізації цих завдань ми були розроблені:

1. Комплекс занять з сюжетного живопису з використанням нетрадиційних прийомів;
2. Комплекс спостережень та розмов для природних об'єктів та явищ у порах року.

Ми розробили та провели комплекс занять сюжетного малювання за допомогою нетрадиційних методів, щоб розвинути дитячу творчість у дітей старшого дошкільного віку (див. Додаток А).

Різні методи були використані в заняттях малювання використовуючи різні методи: візуальні (наочні) (ілюстрації, зразка), словесні (бесіди на будь-яку тему, на малюнку). Дидактичні посібники та візуальні (наочні) матеріали, що використовуються на заняттях, були набором картин з різних тем, зразків виконання, сам педагог, так і самих дітей.

На підставі досліджень занять сюжетного малювання з використанням нетрадиційних методів, ми можемо скомпонувати інші комплекси для розвитку дитячої творчості та збагачення дітей щодо світу.

У повсякденній діяльності спостерігалися кожен день на прогулянці, дидактичних ігор у групі, розмова, вірші, казках, які розширювали ідею уявлення дітей по всьому світу. Також проводиться індивідуальна робота з дітьми, в яких виникає труднощі у виконанні завдань.

Спостереження під час експерименту щодо діяльності дітей, дозволяється стверджувати, що малюнки дітей стали багатими змістом, насиченими різними деталями, робота почала відрізнятися від точності при передачі будівлі об'єкта, значно збільшилася в виконання завдання.

Таким чином, заняття були цікавими, з повним включенням дітей у діяльності. Особливо сподобалося дітям заняття, на яких їм було надано вибір та поєднання різних методів малювання успішними та придатними. Великою увагою до дітей, залучених технологій - монотипія при вивченні створення пейзажу та сюжетний малюнок, тому що це яскравий спосіб змішувати фарби та швидко, для отримання бажаного фону.

Для підвищення ефективності ми здійснили етап контрольного експерименту. Для виявлення кінцевого рівня розвитку творчості дітей старшого дошкільного віку в сюжетному малюванні.

При проведенні контрольного експерименту ми використовували такі методи, як розмова з вихователем, розмовою з дітьми, аналіз дитячих продуктів (малюнків).

Перший етап розмови з вихователем показав, що у дітей рівень інтересу до художньої діяльності збільшився, висока незалежність при виконанні завдання, різноманітні створені плани. Педагог відзначив позитивну динаміку у творчому розвитку дітей, як у підгрупі, так і індивідуально у всіх. Висока ефективність мала індивідуальну роботу, яка значною мірою сприяла підвищенню рівня творчості.

Розмови з вихователями показали, що педагоги проводить велику роботу з знайомства, особлива увага приділяється розвитку дитячої творчості, і є індивідуальна робота як одна з умов для розвитку творчості. Вихователі не залишаються осторонь від проблеми розвитку дитячої творчості, але активно бере участь у вирішенні цієї проблеми.

Після проведення розмови з дітьми, це знову було діагностовано - необхідність, інтерес до творчої діяльності, ентузіазм та незалежність у роботі.

Якісний та кількісний аналіз показав, що в групі дітей 1 дитина (13%) має низький рівень, 6 дітей (29%) мають середній рівень та 9 осіб (59%) мають високий рівень. Загальний середній розвиток творчості став вищим, ніж середній.

Порівнюючи отримані дані з початковими показниками рівня, ми побачили, що у 2 дітей збільшили свої показники з низького рівня (Олександр Л., Ольга П.), у 3 дітей, рівень став вищим, ніж середній (Тетяна Б., Сергій Б., Петро В.) та 3 дітей мають рівень, близький до високого (Ірина Г., Микола Р., Валентина С.).

Таким чином, узагальнюючи результати дослідження, ми бачимо, що рівень творчості у дітей цієї експериментальної групи став вищим, ніж на початку експерименту. Отже, ми можемо зробити висновок, що сюжетне малювання може слугувати ефективним засобом розвитку дитячої творчості у дітей старшого дошкільного віку, з використанням розробленого набору занять досліджень щодо сюжетному малюванню, збагачення емоційної сфери та візуального досвіду дітей з новими враженнями через спостереження, накопичення знань для використання розмов та проведення індивідуальної роботи.

ВИСНОВОК

В ході теоретичного дослідження ми прийшли до висновку, що активний прояв дитячої творчості спостерігається на заняттях по сюжетному малюванню, де дитина, створюючи сюжет, активізує роботу таких психічних процесів, як воля, увага, пам'ять, мислення і відбувається розвиток не тільки значущих образотворчих умінь та навичок, а й творчості, образотворчих здібностей дитини. Одним з найбільш важливих умов успішного розвитку здібностей дитини на заняттях по сюжетному малюванню є різноманітність та варіативність роботи. Малювання нетрадиційними техніками - це величезна можливість для дітей думати, пробувати, шукати, експериментувати, а найголовніше, самовиражатися. Отже, у своїй роботі ми використовували нетрадиційні техніки на заняттях по сюжетному малюванню.

Ряд авторів (Н. Сакулина, Е.А. Флерина, В.С. Щербаков) показали, що образотворча діяльність дорослого відрізняється від дитячої. Отже, розвиваючи дитячу образотворчу діяльність, необхідно враховувати її об'єктивні особливості, зокрема послідовність і своєрідність етапів творчого процесу Г. Григор'єва в своїх роботах зазначає, що етапи образотворчої діяльності дитини скорочені в часі, а замислювання і реалізація задуму суміщені. Результатом творчої діяльності дитини є продукт, значимий для самої дитини, а не для суспільства].

У процесі дослідження ми встановили, що для того, щоб повноцінно розвивати творчість, необхідно наповнювати дитини новими зоровими і чуттєвими враженнями, які допоможуть йому урізноманітнити і збагатити сюжети малюнків, проводити індивідуальну роботу для кращого засвоєння знань. На підставі отриманих нами знань в ході дослідження ми провели констатуючий експеримент, метою якого було виявлення початкового рівня творчості у дітей старшого дошкільного віку. Експеримент складався з шести етапів: вивчення планувальної документації, бесіда з вихователем, бесіда з дітьми, тест для батьків, тест для дітей, аналіз продуктів діяльності

дітей. Це справа можливість найбільш повно дослідити прояви творчості дітей, точно визначити рівень розвитку творчості та виявити причини недостатньої сформованості для старшого дошкільного віку рівня творчості.

За результатами дослідження було визначено, що високий рівень творчості у 30% дітей, середній - 65% і низький рівень творчості у 5% дітей. Констатуючий експеримент показав, що причинами несформованості певного рівня творчості є труднощі сприйняття просторових відносин, малий запас відомостей про навколишній світ, неточність уявлень.

У зв'язку з цим метою формуючого експерименту було розвиток дитячої творчості у дітей старшого дошкільного віку. Для здійснення даної мети нами був розроблений комплекс занять по сюжетному малюванню з використанням нетрадиційних технік. В ході проведення цих комплексів збагачувалася емоційна сфера та зоровий досвід дітей, накопичення знань про зміни в природі, особливості пір року і відображення отриманих вражень в ході образотворчої діяльності.

Для виявлення результативності роботи і визначення кінцевого рівня розвитку творчості у дітей старшого дошкільного віку бал проведено контрольний експеримент. Тут використовувалися такі методики, як бесіда з вихователем, тест для батьків, аналіз продуктів діяльності. В ході узагальнення результатів ми побачили, що рівень творчості став вище на 25%. Сюжети, зображувані дітьми, стали багатшими за змістом, різноманітнілась колірною палітра, яка використовується в роботах.

Таким чином, після закінчення роботи ми можемо зробити висновок про те, що гіпотеза, заявлена нами в роботі, підтвердилася.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Болотина Л.Р. Комарова Т.С. Баранов С.Б. Дошкольная педагогика. М.: Академия, 2008. 237 с.
2. Васильева М., Юнг Т. Развитии творческого потенциала дошкольника // Дошкольное воспитание. 2006. №2. С. 9-11.
3. Венгер Н.Ю. Путь к развитию творчества. - Дошкольное воспитание. 2002 № 11. 248 с.
4. Венок фантазий: развитие художественно-творческих способностей дошкольников в процессе изобразительной деятельности и ознакомления с искусством: пособие для педагогов / сост. Кривоногова Л.Д. - 2-е изд. - Мозырь: Белый ветер, 2006. 46 с.
5. Выготский Л. С. Проблемы возрастной периодизации детского развития // Вопросы психологии. 1972. № 2. С. 114.
6. Выготский. Л.С. Воображение и творчество. М.: Просвещение, 2006. 286 с.
7. Выготский Л.С. Избранные психологические исследования. М.: Просвещение, 2006. 266 с.
8. Виленчик С.И. Изобразительное искусство в развитии творческой активности детей / С.И. Виленчик // Пачаткове виховання. - № 3. - 2005. С.41-43.
9. Водянская, М.С. Ребенок нуждается в творчестве! Переживания в красках / Водянская М.С. // Дошкольное образование - №11 (83). - Июнь 2002. 128 с.
10. Григорьева Г.Г. Развитие дошкольника в изобразительной деятельности. Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. - М.: Педагогика, 2009. 286 с.
11. Голінська Т.М. Естетичний розвиток молодших школярів засобами синтезу мистецтв: Монографія. – Херсон: Айлант, 2007. 184 с.
12. Детство: Программа развития и воспитания детей в дет. саду/В.И. Логинова, Т.И. Бабаева, Н.А. Ноткина и др.; Под ред. Т.И. Бабаевой,

- З.А. Михайловой, Л.М. Гурович. - 3-е изд., переработанное. - СПб.: Детство - Пресс, 2004. 64 с.
13. Доронова Т.Н. Развитие детей в изобразительной деятельности / Т.Н. Доронова.// Ребенок в детском саду. - № 4. - 2004. - с. 21-29; № 5. - 2004. С. 3-13.
 14. Ендовицкая Т. О развитии творческих способностей. - Дошкольное воспитание. 2007. №12. 234 с.
 15. Казакова Т.Г. Изобразительная деятельность и художественное развитие дошкольников.- М.: Педагогика, 2003. - 112с.
 16. Казакова Т.Г. Развивайте у дошкольников творчество. - М.: Просвещение, 2005. 231 с.
 17. Комарова Т.С. Изобразительная деятельность в детском саду: обучение и творчество. - М.: Педагогика, 2000. С. 86.
 18. Комарова Т.С., Савенков А. И. Коллективное творчество детей. М., 2008. 176 с.
 19. Комарова Т.С. Детское изобразительное творчество: что под этим следует понимать? / Т.С. Комарова // Дошкольное воспитание. № 2. - 2005. С. 80-86.
 20. Казакова Т.Г. Теория и методика развития детского изобразительного творчества: учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по специальностям «Дошк. педагогика и психология», «Педагогика и методика дошк. образования» / Т.Г. Казакова. М.: Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2006. 255 с.
 21. Коротаева Е. Творческая педагогика для дошкольников //Дошкольное воспитание. 2006. №6. С. 32-34.
 22. Коротаева Е. Творческая педагогика для дошкольников //Дошкольное воспитание. 2006. №6. С.32-34.
 23. Косминская В.Б. Теория и методика изобразительной деятельности в детском саду. Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений по

- специализация – «Дошкольная педагогика и психология». - М.: Просвещение, 2007. 129 с.
24. Косминская В.Б., Халезова Н.Б. Основы изобразительного искусства и методика руководства изобразительной деятельностью детей: Лаб. практикум. Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений по спец. №2110 «Педагогика и психология (дошкол.)». М.: Просвещение, 2001. 287 с.
 25. Левин В.А. Воспитание творчества. - Томск: Пеленг, 2003. 165 с.
 26. Люблинская А. А. Детская психология. М, 2001. 145 с.
 27. Немов Р.С. Общая психология: Учеб. для студ. образоват. учреждений среднего проф. образования. М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. 400с.
 28. Пралеска: программа дошкольного образования / Е.А. Панько [и др.]. - Минск: НИО; Аверсэв, 2007. - с. 178-179
 29. Поддъяков Н.Н. Новый подход к развитию творчества у дошкольников. М., 2000. С. 16-20.
 30. Поддъяков Н.Н. Формирование и развитие творчества дошкольников - М.: Педагогика, 2006. 284 с.
 31. Пономарев Я. А. Психология творчества и педагогика - М.: Педагогика, 2006. 245 с.
 32. Программа воспитания и обучения в дет. саду/ Под ред. М.А. Васильевой, В.В. Гербовой, Т.С. Комаровой. - 3-е изд., испр. и доп. - М.: Мозаика - синтез, 2005. - 208 с.
 33. Програма «Развиток» (основні положення). - К.: Освіта, 1994. - 64с.
 34. Прохорова Л. Развиваем творческую активность дошкольников. - Дошкольное воспитание. М.: 2006. 284 с
 35. Радуга: Программа и методическое руководство по воспитанию, развитию и образованию детей 5 - 6 лет в дет. саду/ Т.Н. Доронова, В.В. Гербова, Т.И. Гризик и др.; Сост. Т.Н. Доронова. 2-е изд. М.: Просвещение, 1997. 271с.: ил.

36. Саккулина Н., Комарова Т. Изобразительная деятельность в детском саду. М., Академия, 2002. 187с.
37. Флерина Е.А. Развитие детского изобразительного творчества под влиянием учебно-воспитательного руководства. - М.: Просвещение, 2005. 246 с.
38. Флерина Е.А. Эстетическое воспитание дошкольника. - М.: Просвещение, 2015. 66 с.
39. Художественное творчество в детском саду. Под ред. Н.А. Ветлугиной. - М.: Просвещение, 2004. 286 с.
40. Художественное творчество в детском саду: Пособие для воспитателя и музыкального руководителя. Под. ред. Н.А. Ветлугиной. М., «Просвещение», 2014. 322 с.
41. Шанченко Л. Как рождается творчество: изобразительная деятельность в детском саду / Л. Шанченко // Пралеска. - № 1.-2003. - с. 41.

ДОДАТКИ

Додаток А

Комплекс сюжетних занять з використанням нетрадиційних технік

Заняття 1 (фрагмент). «Похмурий, пізня осінь».

Мета: виховувати естетичне ставлення до природи і її зображення в пейзажі; вчити відображати стан погоди в малюнках (вітер, туман, дощ) кольором, лініями, відбитками, складати композиції "використанням різних способів; вправляти сприйняття кольорів відбором тонких відтінків холодного, сумного і експресивного колориту пізньої осені.

Нетрадиційні техніки: воскова крейда + акварель, монотипія, відбиток печатками.

Заняття 2 (фрагмент). «Я люблю пухнасте, я люблю колюче».

Мета: виховувати естетичне ставлення до тварин через їх зображення в різних художніх техніках; вправляти в виразній передачі фактури, кольору, характеру тварини, звіра. Нетрадиційні техніки: стусан жорсткої пензлем, відбиток зім'ятою папером, поролоном.

Заняття 3 (фрагмент). «Моя улюблена погода взимку».

Мета: виховувати естетичне ставлення до природи і її зображення в різних образотворчих (техніках; вправляти в відображенні стану погоди в малюнках (ясно, заметіль); розвивати почуття композиції, колориту. Нетрадиційні техніки: друк поролоном за трафаретом, набризок.

Заняття 4 (фрагмент). «Я в чарівному лісі».

Мета: розвивати фантазію і творчість в малюванні нетрадиційними графічними техніками виразного образу лісу; розвивати почуття композиції, колориту.

Нетрадиційні техніки: друк поролоном за трафаретом, стусан напівсухий пензлем, чорно-білий граттаж.

Заняття 5 (фрагмент). «Павук в павутині».

Мета: вчити техніці обривання паперу; закріпити уявлення про властивості паперу; познайомити з технікою малювання фломастером.

Нетрадиційна техніка: обривання паперу.

Діти були зацікавлені роботою з фарбами; в ході занять у дітей розвивалися вміння створювати художній образ за допомогою кольору, але в основному діти вправлялися в застосуванні нетрадиційних живописних технік.

Заняття 6 (фрагмент). «Я крокую по килиму з осіннього листя».

Мета: розвивати естетичне сприйняття колориту в природі і мистецтві пейзажу; вчити створювати декоративну композицію, розташовуючи зображення по поверхні аркуша; вибирати необхідну техніку, спосіб, матеріал, колірні рішення.

Нетрадиційні техніки: друк листям, набризк, воскові крейди + акварель.

Заняття 7 (фрагмент). «Метелики, яких я бачив влітку».

Мета: удосконалювати вміння дітей в різних, образотворчих техніках; розвивати просторове мислення; знайомити з симетрією і асиметрією на прикладі метелика в природі і в малюнку.

Нетрадиційні техніки: «знайома форма - новий образ» (обведення кулака, ножиць, кисті руки або друк нею), монотипія.

Заняття 8 (фрагмент). «Яв підводний світ».

Мета: виховувати естетичне ставлення до підводного світу і його зображення в різних художніх техніках; розвивати почуття композиції, фантазію.

Нетрадиційні техніки: кольоровий граттаж, обведення долоні (всієї кисті руки), воскові крейди + акварель, кляксографія з трубочкою.

Заняття 9 (фрагмент). «Тварини, яких я сам придумав».

Мета: розвивати фантазію при виборі змісту і способів зображення різними художніми техніками.

Нетрадиційні техніки: кляксографія, обведення ступні, кисті руки.

Заняття 10 (фрагмент). «Мої улюблені тварини».

Мета: виховувати естетично-моральне ставлення до тварин через зображення їх образів в нетрадиційних графічних техніках; розвивати почуття фактурності і об'ємності.

Нетрадиційні техніки: відбиток поролоном, стусан напівсухий пензлем, відбиток зім'ятою папером.

Заняття 11 (фрагмент). «Зоряне небо».

Мета: виховувати естетичне ставлення до природи через зображення образу неба; вправляти в комбінуванні різних технік зображення; розвивати почуття композиції і колориту.

Нетрадиційні техніки: друк за трафаретом, набризк.

**КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНЬСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Я, Ніколенко Ольга Віталіївна, учасник(ця) освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

– дотримуватися:

- вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
- принципів та правил академічної доброчесності;
- нульової толерантності до академічного плагіату;
- моральних норм та правил етичної поведінки;
- толерантного ставлення до інших;
- дотримуватися високого рівня культури спілкування;
 - надавати згоду на:
- безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
- оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
- використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;
 - самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;
 - надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;
 - не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;
 - своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;
 - не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;
 - підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;
 - поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;
 - не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;
 - відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;
 - запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;
 - не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;
 - не підроблювати документи;
 - не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;
 - не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;
 - не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;
 - не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;
 - не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;

- не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;
- не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

12.04.2021

(дата)

(підпис)

Ольга Ніколенко

(ім'я, прізвище)